Azad AZƏRBAYCAN
MÜSTƏQİL İCTİMAİ-SİYASİ QƏZET
24 iyun 2021-ci il №43 (3698)
ELM - TƏHSİL - SƏHİYYƏ

Həmkar

Yalnız ruhuma yaxın olanı qələmə ala bilərəm

İki aydı ki, oxucularımızla "Həmkar"da görüşmürük. Bunun da bəlli səbəbləri var ki, onu da sizlərə yazımın sonunda açıqlayacam. İndi onu deyə bilərəm ki, sizlər üçün çox darıxmışam, elə intizarda qoyduğum qələmimdən ötrü də burnumun ucu göynəyir desəm, az olar. Bəzən elə məqamlar olur ki, insan sarsıntıya davam gətirə bilmir. Biz yazarlar da bundan sığortalanmamışıq. Əslində ən həssas, ən duyğusal qəlb sahibləri elə bizlərik, amma aramızda amansızlar, sinəsinə döyənlər də az deyil...

Nə isə, bu haqda sözümü sona saxlayıram. Müsahiblərimlə səmimi, mehriban münasibət sahibi olmaq artıq bir adət şəklini alıb məndə. Bugünkü həmkar müsahibimin də adını rubrikamızın qonağı olandan sonra aramızda yaranan isti, çox səmimi münasibətin sahibi Zemfira Məhərrəmlidən dəfələrlə eşitmişəm. Sizlərlə qısa bir ayrılıqdan sonra bu dəfə onunla həmsöhbət olmaq istədim, çünki vaxtı ilə ortaq bir iş məkanımız olub. Mən dövlət televiziyasında, o isə: "Danışır Azərbaycan radiosu" ilə evlərə qonaq olan radioda çalışıb. Bu ortaqlığı bir araya gətirmək üçün onu "Həmkar" rubrikasına dəvət etdim. Dəvətimizi məmnuniyyətlə qəbul edən bugünkü həmkar müsahibim "Loqos" Psixoloji və Nitq İnkişaf Mərkəzinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri və "Loqos" jurnalının baş redaktoru, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Rəhilə Gülgündü.

MƏN

1955-ci ilin "qızıl payız" adlanan fəslində Zərdab rayonunun Salahlı kəndində sadə bir ailədə bu dünyanı salamlamışam. 1971-ci ildə rayonun Gəlmə kənd məktəbində natamam təhsil almışam. 1973-cü ildə Zərdab rayon Ş.Qurbanov adına orta məktəbi, 1978-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) jurnalistika fakültəsini yüksək qiymətlərlə başa vurmuşam. Təyinatım Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsinə (o zaman Komitə adlanırdı) verilsə də, valideynlərimin təkidi ilə rayona qayıtdım. Bir il Zərdab rayon Partiya Komitəsində çalışdıqdan sonra ailə həyatı qurduğum üçün Bakı şəhərinə köçdüm və yalnız ikinci övladımdan sonra əmək fəaliyyətinə başladım. Tale məni təyinat ünvanıma gətirdi və on il radioda çalışdım. Daha sonra müxtəlif illərdə Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunda departament rəhbəri, "Humanitar" qəzetin baş redaktoru, "Kür-Araz" Nəşriyyat evinin təsisçisi və rəhbəri, "Loqos" Psixoloji və Nitq İnkişafı Mərkəzinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri vəzifələrində çalışmışam. Hazırda "Loqos" jurnalının baş redaktoruyam. Harada işləməyimdən asılı olmayaraq, radio həyatımın ayrılmaz hissəsi kimi hələ də qalmaqdadı.

OCAQ

Sadə olduğu qədər zəhmətkeş bir ailənin beş övladının ilkiyəm. Mərhum atam Əhmədxan Qasımov sürücü, artıq yaşı səksəni keçmiş anam Ayət Qasımova evdar xanım olub. Babamın öz dövrü üçün vəzifə sahibi olmasına (kolxoz sədri, ferma müdiri), anamın yeganə övlad kimi böyüməsinə baxmayaraq, yeddi il təhsil alıb və buna rəğmən çox ziyalı bir xanım idi. Atam sırf tərəkəmə idi. Onun bu xüsusiyyəti bu gün məndə var, torpaqda iş görməyi çox sevirəm. Anam isə tam fərqli idi. O, bizi qapalı və öz qanunlarına görə tərbiyə edib. Mənim böyüdüyüm və vur-tut əlli evdən ibarət olan Salahlı kəndində təhsil almış bir adam yox idi. Kəndin dörd sinifdən ibarət bir məktəbi və elə həmin kənddən çıxan bircə müəllimi vardı. Kəndimizdə ilk təhsil alan qız mən oldum ki, bu da yalnız anamın gücü hesabına baş tutdu. Anam məni kənd məktəbinə vermədi, qonşuluqdakı Gəlmə kəndinin məktəbi səkkiz illik olduğundan mən təhsilə oradan başladım. Məktəbi fərqlənmə attestatı ilə bitirəndən sonra təhsilimi rayon mərkəzində davam etmək üçün israrımdan qalmadım. Və beləcə təbiətin bütün şıltaqlıqlarına baxmayaraq, cılız qız olan mən, hər gün üç kilometr yol qət edərək, yenə də iki "yaxşı", qalanı "əla" qiymətlər olmaqla, aktiv bir məzun kimi məktəblə vidalaşdım və ali məktəbə qəbul oldum. Bu gün Rəhilə Gülgün olmağımda mənə yol açan anamın əllərindən öpürəm.

YOL

Məktəb illərindən mütaliəni hədsiz sevmişəm. Bədii ədəbiyyatı dərs kitablarının əhatəsində gizlədərək oxuyurdum

ki, birdən anam qəfil gəlib görər ki, dərslərimlə məşğul deyiləm. Ədəbiyyata olan bu bağlılığımı görən qələm beşinci sinifdə gəlib məni tapdı və həmin vaxtdan hekayələr yazmağa başladım. Ədəbiyyatdan bizə dərs deyən Ağaməmməd müəllim yazdıqlarımı oxuyarkən, deyərdi ki, sən yazıçı olacaqsan. Artıq yuxarı siniflərdə humanitar sahəni seçəcəyim bəlli idi. Texniki fənnləri heç sevmirdim, yalnız qiymət xatirinə dərsi əzbərləyərdim və sağ olsun müəllimlərim ki, bunu dəyərləndirərdi. Məktəbdə aktiv ictimai fəal idim, rayonda keçirilən bütün tədbirlərin aparıcısı olurdum və oğlanlarla dostluq etməyə üstünlük verərdim. Məktəbi bitirdikdən sonra bəlli olan yola qədəm qoydum. Həmin yol məni jurnalistika fakültəsinə gətirdi, amma ilk yazılı imtahandan aldığım "kafi" qiymət məni ruhdan saldı. İkinci şifahi ədəbiyyat imtahanına gələndə, abituriyent qızlar arasında sadəliyimlə diqqət çəkdim. Yalnız "əla" qiymət mənim tələbə adı almağımın müqəddəratını həll edə bilərdi. Suallarıma əla cavab versəm də, mənə "dörd" yazılacağını biləndə, etiraz etdim və komissiya istədim. Sonda nail olduğum yüksək qiymət məni qocaman universitetin tələbəsi etdi.

JURNALİST

Bizim vaxtımızda Bakıya təyinat almaq çox çətin olsa da, məni televiziyaya göndərdilər. Di gəl ki, valideynlərim məni rayona gəlməyə məcbur etdilər və beləcə, təyinat ünvanım dəyişdi. Gəldim rayona. Hələ məktəb illərindən rayonda tanınırdım, tələbəlik dövründə tədbirlərə dəvət alırdım. Bir sözlə bacarığıma, nəyə qadir olduğuma rayonda bələd idilər deyə, məni birbaşa Partiya Komitəsinə işə götürdülər. Fəallığım, işimi səliqə ilə görməyim göz qabağında idi və günlərin bir günü məni çağırıb dedilər ki, sənin rayon Komsomol Komitəsinə III katib təyin etmək istəyirlər. Qəti etirazımdan təəccüblənən şöbə müdiri dedi ki, cavabı katibə özün verərsən. O zaman həmin yer üçün mübarizə aparanlar çox idi. Mən isə artıq nişanlı idim və tezliklə Bakıya gedəcəyimi bildiyimdən, işi yarımçıq qoymaq, kiminsə yerini tutmaq, karyerasına mane olmaq istəmirdim. Rəhbərliyə bu şəkildə də fikrimi bildirəndən sonra mənə yalnız uğurlar arzulamaqdan başqa çarələri qalmadı. Bakıya köçdüm, gənc ailə yerbəyer olduq və ikinci övladımdan sonra təyinatımın ilk ünvanı olan radioya gəldim. On il orada çalışdım. Radio həyatımın ən parlaq, xoşbəxt dövrü olub, çünki işimi hədsiz sevmişəm. Bu gün, bu yaşımda məni radioya dəvət edib desələr ki, hər hansı bir verilişə aparıcılıq elə, düşünmədən gedərəm. Bir istəyim də var - sosial şəbəkə üzərindən bir kanal açmaqla, arzusunda olduğum işi gerçəkləşdirim. Nə qədər yazıb-yaratsam da, o duyğu, o nəfəs, o təmas məni tərk etmir, çünki radio canımın bir parçasıdı. Radiodan ayrılandan sonra sənətimin müxtəlif sahələrində çalışdım, özümü göstərə bildim. Lakin gördüm ki, bir qəlibə yerləşib işləmək mənlik deyil, jurnalistin sərbəstliyi olmalıdı. Etiraf edim ki, mən daha çox evə bağlı bir adamam, hər gün yazı yazan, sifarişlə əlini qələmə uzadan jurnalist deyiləm. Yalnız ürəyimə, ruhuma yaxın yazılar üçün qələmi əlimə ala bilərəm. Ona görə də imzam az-az görünür. İki il əvvəl "Kür qırağının adamları" adlı silsilə yazılarım oldu və "Ədalət" qəzeti beş nömrə ardıcıl onları böyük həcmdə dərc etdi. Təşəkkür dolu xeyli zənglər oldu mənə və hamının "niyə yazmırsan" sualı ilə qarşı-qarşıya qaldım. Mən ürək və ruh yazarıyam, hər şey onların istəyindən asılıdı. Jurnalist adətən daha çox publisistikaya üstünlük verir. Məktəb vaxtından ədəbiyyata olan meylim özünü erkən yaşından biruzə verdiyindən, hekayələr yazmağım davam edirdi. Lakin onları üzə çıxarmağa ürək etmirdim. Çünki Vaqif Bəhmənli kimi nəhəng yazarla bir evdə yaşayırdım. Qadına çox yüksək dəyər verən ömür-gün yoldaşım heç demə yazdıqlarımı toplayırmış. 50 illiyi ərəfəsi idi, özü haqqında bir toplu dərc etdirməyə hazırlaşırdı. Dedi ki, sən də mənim haqqımda nəsə yaz. Sanki həmin anda bir yazmaq həvəsi doldu içimə və tut ağacının altına keçib ürəyimdən gələnləri ağ vərəqə köçürdüm. Yazını ona verəndə gördüm ki, göz yaşlarını saxlaya bilmədi. Niyə belə kövrəldiyini soruşanda dedi ki, sən çox güclü qadın yazar ola bilərdin, amma mən buna göz yummuşam. Və ondan sonra məni yazmağa deyərdim ki, məcbur etdi. Düzdü, çeşmədə su olmasa, qaynamaz, amma itirdiyim illəri doldurmaqda Vaqif Bəhmənli israrı danılmazdır.

MEDİA

Etiraf edirəm ki, bügünkü jurnalistika məni qəti qane etmir, çünki mediada bir janr qıtlığı yaranıb. Mətbu orqanlarda iri həcmli yazılar artıb və onlar elə bir dildə yazılır ki, oxucunun hövsələsi daralır. Mən böyük həcmli yazıların əleyhinə deyiləm, çünki bəzən qəzetə çıxan yazının bitməyini istəmirsən. Qəzet var ki, ordakı yazılar yalnız yer doldurmağa xidmət edir. Mən qəzetə bir jurnalist olmaqdan savayı, oxucu gözü ilə də baxıram, yeni imza görəndə onu izləyirəm, qələm sahibini tanımaq istəyirəm, çünki jurnalist olmaq məsuliyyət deməkdi. Jurnalist həqiqəti əks etdirən bir ayna olmalıdı. O, yazarkən təkcə mühiti deyil, çevrəni də düşünməlidi. Jurnalist onu izləyənə nəsə verməlidi, düzgünlüyü aşılamalıdı, hadisəyə şəxsi prizmasından baxmamalıdı, müsahibinə dəyər verməlidi, mübaliğədən uzaq olmalıdı, sadə bir sözdə sətiraltı böyük bir məna gizlətməyi bacarmalıdı. Mükəmməl jurnalist bir istiqamətdə püxtələşib ixtisaslaşmalıdı, bir şərtlə ki, hər sahədən xəbərdar olsun. Ən əsası jurnalist doğrunu elə yazmalıdı ki, onu doğramasın. Təəssüf edirəm ki, bu gün jurnalist etikasında balans pozulub. Hər şeyi çılpaqcasına mediaya çıxarmaq olmaz. Əxlaq norması deyilən bir hədd var ki, bu gün mətbuatda o itib. Əksər jurnalistlər üçün yazı bir marağa çevrilib. Bələdlərinin də üzündən jurnalist ləyaqəti yox olmaq təhlükəsi qarşısındadı. Ona görə ki, bu gün jurnalistikada naşı adamlar çoxdu və bu kimilərin ucbatından dəyərli yazarlar bəzən jurnalistəm deməyə utanır. Təəssüf ki, "dördüncü hakimiyyət" adlanan Kütləvi İnformasiya Vasitələri belə bir acınacaqlı faktlarla üzüzə qalmaqdadı. Bu baxımdan mən mətbuatda senzuranın tərəfdarıyam. Bu gün niyə oxucu və ya sosial şəbəkə istifadəçisi sarı mətbuata meylli olub? Ona görə ki, cəmiyyətdə elit təbəqə son addımlarını atır ki, bu da xoş hal hesab edilə bilməz. Əsl jurnalistin belə mənzərəyə biganə qalmağa haqqı yoxdu.

VƏTƏN

Bildiyim odu ki, bu Vətəndən kənarda yaşaya bilmərəm. Kiçik bir kənddə doğulmuşam, ayağımı yerə basanda, başdan ayağa torpağa bulaşırdı adam, çünki baxımsız bir məkan olub. Amma ora mənim gözümlə baxan, torpaq əvəzinə cənnət görər. Tozlu torpağı nəfəsimə gedəndə, gül qoxusu duymuşam. İndi çox dəyişib kəndimiz. Vətən mənim ailəmdi, Vətən mənim övladlarımdı, Vətən mənim evimdi. Vətənin tərifi yoxdu.

HƏMKAR

Dostluq dəyər verdiyim ən ali münasibətdi. Zemfira Məhərrəmli ilə birinci kursdan bu günə qədər yol gələn səmimi münasibətin bağları uzaq illərdən soraq verir. Kursun fəalı və sinif nümayəndəsi kimi onun səyəsində üç il əlaçı təqaüdü aldım. O illəri tez-tez xatırlayıram, yatmağa qoymazdı məni ki, oxumalısan vəssalam. Onunla taleyimiz də bir-birinə bənzər oldu. Hər ikimiz tələbə yoldaşımızla ailə qurduq. Hər ikimizin evində iki yaradıcı insan illərdi ömür sürür. Tək ömür sürmür, bir-birinin yaradıcılıq uğuruna da ortaq olur. Beş il əvvəllə müqayisədə mən bugünkü gəncliyə baxanda qürur hissi keçirirəm. Tam müsbət cəmiyyət dünyanın heç bir nöqtəsində yoxdu, biz də ondan sığortalanmamışıq. Lakin yaxşıdan öyrənən, onu tətbiq etməyi bacaran, dünya miqyasında söz haqqına malik bir dövlətdə yaşayan bu günün gəncləri çox şanslıdı. Gənclərlə uzun müddət iş təcrübəsi olan bir insan kimi deyə bilərəm ki, Azərbaycanın gələcəyi əmin əllərdədi. Həyatda mərd, cəsarətli insanlara həmişə dəyər vermişəm. Lakin bu Vətənin çörəyi ilə böyüyüb, ona naxələf çıxanları, hərzə-hərzə danışıb kimlərəsə yararlanmağa çalışanları, yaxşını görsə də, pisi qabardanları görəndə, onlara sual etmək istəyirəm: sən bu Vətən üçün nə etmisən ki, ondan bu qədər tələbin var? Uzaq zaman kəsiyindən geri boylananda darıxdığım çox məqamlar var: xoşbəxt uşaqlığım, gəncliyim, tələbəlik illərim olub. Bir də on beş yaşına qədər hər il üç ay yayı Kəlbəcər yaylaqlarında keçirdiyim zamanın həsrətindəyəm. Tezliklə həmin yerləri bir də görmək istərdim, çünki o gözəlliklər dünyanın heç yerində yoxdu. Qələm sahibi üçün yaradıcılıq hava və su deməkdi. Mənim üçünsə, ən önəmli ailəmdi, o, mənim yaradıcılığımın fövqündə durur. Evim mənim üçün alınmaz qaladı və o qalanın içində mən çox rahat və xoşbəxtəm. Xoşbəxtəm ona görə ki, mənə yaradıcılıq yolunda həmişə imkan və şərait yaradan, bu yolda yürüməyimdə daima israrlı olan Vaqif Bəhmənli kimi ömürgün yoldaşım, onunla birlikdə ərsəyə gətirdiyimiz üç layiqli övladımız var. Həyatda nə ad-san, nə var-dövlət arzusunda olmamışam, əvəzində Tanrı mənə bir ömür qürur duya biləcək ailəm kimi qiymətli bir xəzinə bəxş edib. Bununla öyünməyə dəyər. Və bir də yaradıcılıq pəncərəmdən boylanan "Zərifliyin gücü", "Göylər adamı", "Xəbərin rəngi", "Ömür hekayəti", "Portret" adlı qələm məhsullarım məni xalqıma xatırladacaqsa, deməli hədər ömür yaşamamışam. Əsl qələm sahibi olan həmkarlarıma bu ağır, çətin peşələrində səbr və təmkin diləyirəm. Əgər qarşıdakı hədəf bu yolu sona qədər getməkdisə, o hədəfdən dönməsinlər.

QIRX DÖRD GÜN

Mən siyasətdən uzaq bir adamam. Əgər dövlətin başçısı uzun illərin səbrindən sonra belə qərara imza atdısa, deməli, bu müharibə labüd idi. Əgər hansısa bir çıxış yolu olmuş olsaydı, yəqin ki, Ali Baş Komandan ondan mütləq istifadə edərdi. Artıq bıçağın sümüyə dirəndiyi, insanlarda inamın son həddə çatdığı anda sanki qəfil bir şimşək çaxdı və zənnimcə nə yaxşı ki, çaxdı.

SÖZ ARDI

Oxucularıma bir açıqlama sözü vermişdim başlanğıcda. Rubrikanın sonuncu ünvanının yanlış olduğunu, yazı dərc olunandan sonra bildim və bu yanlışlıq iki aya qədər məni oxucularımdan uzaq salmaqla yanaşı, qələmimdən də utandırdı. Bəzən gözəl bir qapı arxasında səni kimin gözləyəcəyini bilmirsən. Mədəniyyət ocağı sayılan bir aləmin qapısını döyəndə, nə bilaydim ki, sənətinə, yaradıcılığına, istedadına yüksək dəyər verdiyim "həmkar", həqiqətən də özünün qəbul etməsinə rəğmən, insanların qəddar və amansız adlandırdığı biri imiş. Haqqında çıxan yazıdan sonra ondan gördüyüm yanlış sərt təpki qısa aradan sonra təşəkkür və minnətdarlıqla əvəz olunsa da, artıq gec idi. Çünki ilk dəfə olaraq qələmimdən utanmağa, iki ay ona əl uzada bilməməyimə səbəb oldu. Və bir daha anladım ki, insan olmağı bacarmaq lazımdı.

Təmilla TEYMURQIZI